

14/08-26

EM 2026 / 330

Hermed fremsættes følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges i samarbejde med Avannaata Kommunia senest til EM 2028 at udarbejde og fremlægge et opdateret beslutningsgrundlag og en handlingsplan om mulighederne for at etablere moderne affaldsforbrændingsanlæg i Uummannaq og Upernavik, som opfylder BAT-kravene¹. I beslutningsgrundlaget skal mulighederne for at etablere forbrændingsanlæg i Uummannaq og Upernavik sammenlignes med den landsdækkende løsning for transport af affald. Sammenligningen skal omfatte økonomi, miljøpåvirkninger, affaldsmængder, drift, transport, havis, finansieringsmuligheder samt mulighederne for at udnytte varmen fra forbrændingen.

(Medlem af Inatsisartut Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut)

Begrundelse:

Vi bør rette opmærksomheden mod en af de økonomisk vigtige regioner i vores land. Det er ikke tilstrækkeligt blot at sige, at Nordgrønland er politisk vigtigt. Der er behov for et opdateret beslutningsgrundlag, som tager udgangspunkt i områdets geografi, havisforhold, transportmuligheder og forsyningssikkerhed.

Dette forslag er en opfølgning på forespørgselsdebatten under forårssamlingen 2026 (FM 2026/121). Naalakkersuisut oplyste dengang, at de støtter den samlede løsning med ESANI A/S' forbrændingsanlæg. Samtidig præciserede Naalakkersuisut, at Avannaata Kommunia har ansvaret for affaldshåndteringen, og at eventuelle forbrændingsanlæg i Uummannaq eller Upernavik skal opfylde miljøkravene og BAT, det vil sige den bedste tilgængelige teknik.

Formålet er derfor ikke at omgå miljøkravene. Formålet er at foretage en realistisk undersøgelse af mulighederne for moderne, miljømæssigt forsvarlige og lokale løsninger med udgangspunkt i de særlige regionale forhold.

Affaldshandlingsplanen 2020-2031 blev offentliggjort i 2020. Planen fremhæver selv, at lokale forhold, den forventede udvikling i affaldsmængder og affaldets sammensætning samt erfaringerne med transport og oplagring skal indgå i overvejelserne. Planen bør derfor ikke betragtes som uforanderlig, idet oplysninger, teknologi og internationale rammevilkår løbende ændrer sig og derfor må vurderes på ny.

Vi ved, at Avannaata Kommunia ikke er medlem af ESANI A/S. Kommunens beslutning bør respekteres. Samtidig bør kommunen og Naalakkersuisut samarbejde om at finde en løsning, som er forsvarlig for borgernes sundhed og miljøet.

Uummannaq og Upernavik ligger på øer, og skibenes adgang er i dele af året begrænset af havis og vejrforhold. Derfor bør det undersøges, om den landsdækkende transportløsning i praksis er holdbar, med udgangspunkt i oplagring af affald, beskadigelse af containere, skibsforsinkelser og risikoen for, at affald hober sig op i de to byer.

1

BAT er en forkortelse for Best Available Techniques (bedste tilgængelige teknik). Begrebet betegner de mest effektive og avancerede teknikker, som er teknisk og økonomisk anvendelige, og som bedst kan forebygge eller begrænse emissioner og øvrige miljøpåvirkninger. BAT er derfor ikke én bestemt maskine eller leverandør, men et løbende fagligt krav, som vurderes ud fra den teknologi, der er tilgængelig på beslutningstidspunktet. Jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/75/EU, art. 3, nr. 10, samt Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2019/2010 om BAT-konklusioner for affaldsforbrænding.

Branden på elværket i Uummannaq i juni 2026 viste, hvor sårbar forsyningen på øerne kan være. Selv om hændelsen ikke var direkte knyttet til affaldshåndteringen, viste den, at det ved svigt i kritisk infrastruktur kan blive nødvendigt at transportere reservedele og personale med skib. Hvis en tilsvarende hændelse indtræffer under vinterens havisforhold, kan det være vanskeligere at få hjælpen frem.

De internationale forhold har også ændret sig. Krige, svingende oliepriser og forstyrrelser i transporten skaber større usikkerhed om omkostningerne ved import til Grønland. Det er ikke i sig selv et argument for at etablere lokale forbrændingsanlæg, men det er et argument for at opdatere beregningerne og forudsætningerne fra 2020.

Vurderingen bør som minimum sammenligne to muligheder: transport af affaldet til ESANI A/S' forbrændingsanlæg og etablering af moderne, BAT-kompatible forbrændingsanlæg i Uummannaq og Upernavik.

Sammenligningen skal omfatte anlægs- og driftsudgifter, mulighederne for at rekruttere personale, affaldsmængder, affaldssortering, emissioner til luften, håndtering af aske og øvrige restprodukter, transport, oplagring og beredskab. Det skal også vurderes, om varmen fra forbrændingen kan anvendes til opvarmning og dermed reducere behovet for olie til opvarmning. Hvis det er teknisk og økonomisk forsvarligt, skal muligheden for at anvende varmen til elproduktion ligeledes vurderes.

En sådan undersøgelse vil tilvejebringe et åbent beslutningsgrundlag uden på forhånd at vælge en bestemt teknologi eller virksomhed. BAT-kravet angiver ikke én bestemt teknologi, men indebærer en forpligtelse til at vælge den bedste tilgængelige teknik til beskyttelse af miljø og sundhed på det pågældende tidspunkt.

Miljøhensynet er fortsat vigtigt. Langvarig oplagring af affald, vindspredning af affald samt plast og andet affald, der ender i havet og naturen, kan udgøre en risiko for borgernes sundhed, miljøet og omdømmet for Grønlands erhverv i Uummannaq og Upernavik.

Landet og naturen udgør nogle af de vigtigste grundlag for Grønlands økonomi. Affaldshåndtering vedrører derfor ikke alene den kommunale drift, men også erhverv, sundhed, forsyningssikkerhed og lokal udvikling. Det er vigtigt for sammenhængen og beredskabet langs hele Grønlands kyst, at Uummannaq og Upernavik fortsat kan udvikle sig, være beboede og stå stærkt som levende lokalsamfund.

Ved undersøgelsen af finansieringsmuligheder skal EU's og Grønlands samarbejde om Green Growth, relevante EU-finansieringsprogrammer og fonde samt mulige fonde og samarbejdspartnere i andre lande indgå.

På den måde vil Inatsisartut kunne træffe beslutning om mulighederne for at etablere forbrændingsanlæg i Uummannaq og Upernavik på grundlag af opdaterede oplysninger. Forslaget indebærer ikke en endelig beslutning om opførelse eller finansiering.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

En vedtagelse af forslaget indebærer ikke i sig selv en beslutning om at opføre forbrændingsanlæg i Uummannaq og Upernavik. Forslaget pålægger Naalakkersuisut at udarbejde et opdateret beslutningsgrundlag og en handlingsplan.

De offentlige udgifter til arbejdet anslås til op til 5 mio. kr. Heraf forventes den administrative behandling og koordinering at kræve op til 2 AC-årsværk, svarende til 1 mio. kr.

De resterende udgifter forventes hovedsageligt at vedrøre ekstern teknisk, miljømæssig og økonomisk rådgivning. Dette omfatter undersøgelser af affaldsmængder, løsninger, der opfylder BAT-kravene, mulige placeringer, udnyttelse af varme fra forbrændingen, transport- og oplagringsforhold, havis, driftsøkonomi og finansieringsmuligheder. Der forventes desuden udgifter til rejser, møder og oversættelse.

Avannaata Kommunia, ESANI A/S, Nukissiorfiit og andre relevante aktører forventes inddraget i arbejdet. Det nærmere ressourcebehov og fordelingen af udgifter mellem Grønlands Selvstyre og andre offentlige aktører fastlægges i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet.

Udgifter til detaljeret projektering, vurdering af virkninger på miljøet, udbud, opførelse af forbrændingsanlæg samt efterfølgende drift er ikke omfattet af dette skøn. Sådanne udgifter vil først kunne beregnes på et tilstrækkeligt sikkert grundlag, når beslutningsgrundlaget foreligger. Det vil kræve særskilt politisk stillingtagen og bevilling.

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Ingen.